

πένητες υποκειμεθα, πόθεν άντλοϋμεν παρηγορίαν; Βεβαίως οϋχι τόσον εκ των φίλων. Ίσως κακώς κρίνω τὰ πράγματα, άλλ' άφ' ότου αισθάνομαι έμ αυτόν, οϋδέποτε είδον πάσχοντα φαιδρύνετα εκ των πχαρμυθητικών λόγων των φίλων του. Έάν άσθενής, αί παραμυθία των όμοιάζουσι συνήθως προς εκείνας, άς έσχάτως έπαδα φίλεον εις έμέ τόν Ίδιον. «Ω! δέν είναι παράδοξον ότι πάσχετε τούς όφθαλμούς, μοι έλεγον, άφ' οϋ έργάζεσθε τόσον πολύ». Σάς είμαι υπόχρεως διά τās τοιαύτας παρηγορίας σας! Άν πάλιν άπολέσχη προσφιλές πρόσωπον, προσπαθούσι νά σοι άποδείξωσιν ότι ήτο πολύ μεγάλης ηλικίας, ή άσθενούς κράσεως, και ότι πρέπει άφ' οϋ τó δυστύχημα ήτο αναπόδραστον νά τó λησμονήσης! Παραμυθία, άντι νά κατευνάσωσιν, όξύνουσαι την άληθη λύπην.

Ποϋ λοιπόν νά εύρωμεν φίλους άληθινούς; Έν τοίς βιβλίοις. Έκει άπαντάρμεν ανθρώπους, ότινες ύπέφερον, διηγούμενους τās θλίψεις των φίλους, ζήσαντας αιώνας όλοκληρους πρό ήμών, άλλά παραμυθούντας ήμάς, διότι θρηνούσι μεθ' ήμών και ταυτίζουσι τās θλίψεις των με τās ήμετέρας. Ταϋτα εύρίσκομεν έν τοίς βιβλίοις και πρό πάντων έν τῷ κατ' έξοχήν βιβλίῳ, τῷ Εϋαγγελίῳ.

Όταν ή μήτηρ σου άσθενή, όταν ή σύζυγός σου άσθενή, θά τοίς άπευθίνης τās τετριμένες και χυδαίας εκείνας παραμυθητικās φράσεις, ών άνωτέρω έμνήσθην; Οϋχι' ύπάρχει βιβλίον εις τās χείρας άπάντων εύρισκόμενον, γραφέν δέ προς παραμυθίαν των θλιβομένων. Άναγνώσατε εις αϋτάς τó Εϋαγγέλιον, και θά κατανοήσητε την άξίαν αϋτου και πόσον ύψηλοί είσιν οί παραμυθητικοί αϋτου λόγοι. Είναι αϋτός ό Χριστός, οίονει άναγεννώμενος έν τῷ βιβλίῳ εκείνῳ, και καθήμενος παρά τó προσκεφάλαιον του άσθενούς, όπως παραμυθήση αϋτόν.

**Π

Αί προρρήσεις των προφητικών ήμερολογίων μέχρις έσχάτων υπό πλείστον παρ' ήμιν έπιστεύοντο και έθεωρούντο ως βασιζόμεναι έπι βεβαίαν και άσφαλών πορισμάτων της πείρας και της παρατηρήσεως των άστέρων. Πόσον ή έρριζωμένη ήν ή τοιαυτη πρόληψις καταδεικνύει νομίζομεν επαρκώς ή άκόλουθος περικοπή έφημεριόδου έκδιδομένης άλλοτε ένταϋθα, συναριθμουμένης δέ μεταξύ των όπισσων άξίων λόγου δημοσιογραφικών όργάνων, του "Αγγέλιου": «Χθές διεδόθη λόγος εις την πρωτεύουσάν μας, ότι άπέθανεν ό Μεττερνιχος της Αυστρίας; άν τούτο ήναι άληθές, έπηλήθευσεν ό Καζαμία, ό όποιος έπρόβλεψε κατά τόν Αϋγουστον τόν θάνατον ενός μεγάλου όποκειμένου». Ό σοφός διευθυντής του ένταϋθα Αστεροσκοπείου κ. Ίούλιος Σμιθ, τῇ ήμετέρῃ παραλήσει συνέταξε την κατωτέρω σπουδαιότατην πραγματείαν περί της άξίας των τοιούτων προρρήσεων. Ό κ. Σμιθ, παραλείπων την εξέταση των προφητειών περί των έν τῷ μέλλοντι συμβησόμενων, ών τó παράλογον και γελοιον είναι και τοίς άμαθεστάτοις προφανές, καταδεικνύει τó άβάσιμον των προγνωστικών του καιρού εφαρμοζόμενων έπι πολλών και διαφόρων τόπων. Καί έν τῷ Εθνικῷ Ημερολογίῳ του κ. Βρετόυ (1863) έγραψε τὰ ακόλουθα ό έξοχος Γάλλος έπιστήμων Μπαμπινέ: «Τὰ μετεωρολογικά προγνωστικά προστρέ-

βουσι μῶμον εις τήν έπιστήμην: έπομένως καλώς έπράξατε νά μή τὰ καταφωρίζητε. Πρό πολλού χρόνου ήδη τὰ άπέβαλον και τὰ δημοτικώτερα ήμερολόγια της Αγγλίας. Ίνα πεισθή δέ τις κατά πόσον τὰ προγνωστικά ταϋτα είναι άνοπόστατα άρκει μόνον νά παρατηρήση, ότι έκάστη χώρα έχει ιδιάζουσαν μετεωρολογίαν λίαν διάφορον της των άλλων χωρών και ότι, εάν ήναι άδύνατον νά προίδη τις περί της άπομοφαιρικής καταστάσεως περιωρισμένου τινός όρίζοντος, πόσω μάλλον νά έξείη γενικών προγνωστικόν περί άπάσης της όφληλου.

«Σάς προτρέπω λοιπόν έν όνόματι του κοινού νοός και της έπιστήμης νά έπιμείνητε εις την δικαίαν και εύλογον άπόλεισιν τοιούτων ψευδολογιών». Οϋτω καταδικασθέντα υπό της επιστήμης τὰ προφητικά ήμερολόγια, άτινα παρ' ήμιν εις έν ή δύο μόνον εύτυχώς περιωρίσθησαν, και ταϋτα παρά τοίς άπλουστάτοις καταναλισκόμενα, έλπίζομεν ότι ταχείως θέλουσιν εκλείψει, ως έξέλιπον και περιέστησαν εις λήθην οί περιώνυμοι χρησημοί του Αγαθαγγελίου και του αυτοκρατόρος Λέοντος περί της τύχης του ήμετέρου έθνους.

Σ. τ. Δ.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΦΗΤΕΙΩΝ ΤΩΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΩΝ

Αί ειδήσεις των ήμερολογίων άναφέρονται εις παντοδαπά πράγματα, άμα μὲν εις φυσικά φαινόμενα, άμα δέ εις πολυειδείς του καθήμερινου βίου σχέσεις. Τό πρώτον είδος έπιλαμβάνεται άστρονομικών πραγμάτων, άτινα δύνανται εκ των προτέρων νά ύπολογισθώσι, και προσέτι μετεωρολογικών προσδιορισμών. Τα δύο ταϋτα θέλομεν νυν νά ύποβάλωμεν εις σύντομον έξέταση, διότι δύναται τις νά παραδεχθῆ ότι περί των πραγμάτων τούτων γενική γνώσις και όρθή εκτίμησις και την σήμεραν ως και εις προτέρους χρόνους δέν είναι άρκούντως διαδεδομένη.

Οί άρχικοί όροι της χρονολογίας εύρίσκονται έν τοίς άστρονομικοίς ύπολογισμοίς. Αϋτη σθηριζομένη έπι των κατ' άκριβείαν γνωστών νόμων της κινήσεως των οϋρανίων σωμάτων δύναται νά προσδιορίση κατά χρόνον τās έν ταίς ιστορικαίς παραδόσεσι μνημονευόμενας εκλείψεις ήλιου και σελήνης έξαρτάται δέ τó μὲν εκ του είδους της παραδόσεως, τó δέ εκ της άκριβείας των άστρονομικών στοιχείων εάν δύναται τις ή μη άρχαίαν τινά εκλείψιν νά προσδιορίση άκριβώς κατ' έτος, ήμέραν και ώραν. Οϋτώ συμβαίνει, ως περί μεγάλης τινός εκλείψεως του ΣΤ' αιώνος πρό Χριστου έτι και νυν ή έρευνα δέν έφθασεν εις όριστικόν τέλος, ενώ εκλείψις τις ήλιου κατά την εποχήν του Περικλέους και εκλείψις τις σελήνης καθ' όν χρόνον ό Νικίας μετὰ του Αθηναϊκού στόλου ήτο έγκλειστος έν τῷ λιμένι των Συρακουσών, δύναται άκριβέστατα νά ύπολογισθώσι καθ' ήμέραν και ώραν. Μετά της αϋτης βεβαιότητος ύπολογίζει ή άστρονομία όμοια φαινόμενα δι' άπώτατον μέλλον. Τό πρόβλημα έν ταίς τοιαύταις περιπτώσεσιν άναφέρεται εις άντικείμενον άπλοϋν, οί δέ κατ' αϋτό ενεργούντες νόμοι είναι ώσαύτως άπλης φύσεως και άμετάβλητοι.

Όταν όμως ό λόγος περί φαινομένων της μετεωρολογίας, περί φαινομένων λοιπόν άτινα

ἀνήκουσιν εἰς μόνην τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς γῆς, τότε ἐκλείπει παντελῶς ὁ χαρακτήρ τῆς ἀπλότητος καὶ εἰς ἡμᾶς παρίσταται ἡ μεγίστη περιπλοκή. Εἰ καὶ γινώσκει τις ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ ἡλίου προκληθεῖσα θερμότης εἶναι ἡ κυρία πηγὴ ἀπάντων τῶν μετεωρολογικῶν φαινομένων, εἶναι γνωστὸν ὅμως ὡσαύτως ὅτι πρὸς ταύτην ὑπάρχουσιν ἀναρίθμητοι αἰτίαι, αἵτινες παράγουσι συνεπείας διαφόρους καὶ μὴ συγχρόνους, ὅτι φαινόμενα ὠρισμένου τῆς γῆς τόπου, δὲν ἔχουσι μόνον ἐνταῦθα τὴν ἀρχὴν, ἀλλ' ὅτι πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀποτέλεσμα πλείστων καὶ ἐπὶ πολὺ ἀπομεμακρυσμένων φυσικῶν ἐνεργειῶν.

Ἐπειδὴ αὐταὶ αἱ ἀδιαλείπτως κατὰ τόπον καὶ χρόνον μεταβαλλόμεναι αἰτίαι δὲν εἶναι εἰσέτι γνωσταὶ κατὰ μέρη, καὶ ἐπειδὴ, καὶ ἐὰν ἦσαν γνωσταὶ, πάλιν κατὰ τε τὴν ἀπειρίαν τῶν μεταβολῶν ἐν ταῖς σχέσεσιν αὐτῶν καὶ κατὰ τὸ ὄλικόν αὐτῶν ἀποτέλεσμα παρίστανται ὡς ἀκατανοήτως πολὺπλοκοι, διὰ τοῦτο εἶναι φανερόν ὅτι αἱ εἰδικαὶ αἰτίαι μετεωρολογικῶν φαινομένων μένουσιν εἰς ἡμᾶς ἀπόκρυφοι καὶ ὅτι αἱ προφητεῖαι περὶ καιροῦ ἐν τῇ συνήθει δημοτικῇ ἐννοίᾳ, εἶναι ἀπεστερημέναι πάσης ἀξίας. Ἐπειδὴ προσέτι δὲν ἐγένοντο εἰσέτι γνωσταὶ ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης αἱ περιοδικαὶ μεταβολαὶ τῆς μέσης θερμοκρασίας, μακροτέρας ἢ βραχυτέρας διαρκείας χρόνου, καὶ ἐπειδὴ περὶ τούτων ἐν τοῖς προτέροις χρόνοις οὔτε ἐπιστήμη ὑπῆρχεν οὔτε ἔστω καὶ μία τις διαρκῆς σειρά παρατηρήσεων, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἦναι εἰς πάντας φανερόν, ὅτι ἅπασαι αἱ προφητεῖαι τῶν ἡμερολογίων περὶ καιροῦ εἶναι παντελῶς ἀθέητοι καὶ δὲν πρέπει νὰ ἀξιῶσιν οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην πίστιν.

Ἐὰν ὅμως τεθῆ τὸ ζήτημα ἄλλως καὶ δὲν ἐγκαταλειφθῆ συγχρόνως τὸ ἔδαφος τῆς ἐπιστημονικῆς πείρας, ἤτοι ἡ παρατήρησις, τότε ἡ ἀπάντησις λαμβάνει ἄλλην μορφήν, ὡς θέλει καταστῆ φανερόν ἐκ τοῦ ἐπομένου παραδείγματος.

Κατὰ γενικὴν πεῖραν εἶναι παραδεδεγμένον, ὅτι ἐπὶ ὑψηλῆς στάσεως τοῦ βαρομέτρου ἐπέρχεται καλὸς καιρὸς, ἐνῶ ἐπὶ ταπεινῆς καλὸς καὶ θεαλλώδης. Τοῦτο ἰσχύει ὡς κανὼν, καθ' ὃν δὲν ἀναμνησθεταὶ τις συνήθως τῶν συχῶν ἐξαιρέσεων. Ὑποθετίσθω νῦν ὅτι κατὰ τινα ἡμέραν, τὴν 4 Ἀπριλίου π. χ., ἡ στάσις τοῦ βαρομέτρου ἐν Ἀγγλίᾳ εἶναι ἴση 735, συγχρόνως ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ 745, ἐν τῇ βορείῳ Ἰταλίᾳ καὶ τῇ Δαλματίᾳ 755 καὶ ἐν Πελοποννήσῳ καὶ Ἀττικῇ 765 μοίρας τοῦ χιλιοστοῦ τοῦ μέτρου· ἀς υποθέσωμεν ἔτι ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἐν Ἀγγλίᾳ μίναται μεγάλη ἀπὸ νότου θύελλα. Τότε ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ ὁ ἄνεμος θὰ ἦναι μετρίως δυνάμεως, ἔτι δὲ μάλλον πρὸς νότον θὰ ἦναι ἀσθενῆς καὶ εὐμετάβολος, ἐν δὲ τῇ Ἑλλάδι θὰ ἔχωμεν συνήθη βόρειον ἄνεμον.

Ἐν Ἀγγλίᾳ τῇ 2 Ἀπριλίου θὰ ὑψωθῆ τὸ βαρόμετρον καὶ θὰ παύσῃ ἡ θύελλα, καὶ ἐπειδὴ ἐν μεγάλας διαφοραῖς τῆς πίεσεως τοῦ ἀέρος ἡ ἀτμόσφαιρα τείνει νὰ τεθῆ εἰς ἰσορροπίαν, τότε ἐφ' ὅσον ὑψοῦται τὸ βαρόμετρον ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπὶ τοσοῦτον θὰ ταπεινοῦται πρὸς νότον, καὶ κατὰ τὴν 6 Ἀπριλίου θὰ παρατηρήσῃ τις ἐν Ἑλλάδι ταπεινὴν τὴν στάσιν τοῦ βαρομέτρου, χωρὶς νὰ συμβαλῆ θύελλα. Ἐνταῦθα λοιπὸν ὑπάρχει ἡ γνωστοποίησις τῆς θυέλλης, ἀλλ' αὕτη παρήλθεν ἤδη πρὸ καιροῦ ἐν τῇ μακρᾷ κειμένῃ Ἀγγλίᾳ· ὅτι τὸ βαρόμετρον ἐν Ἑλλάδι μαρτυρεῖ, εἶναι μόνον συνέπεια τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἰσορροπίας. Κατὰ τὴν ὑπόθεσιν δὲν ἐλάβομεν ὑπ' ὅψιν τὰς μεταβολὰς, αἵτινες προέρχονται ἐκ τῆς θερμοκρασίας, τῆς ὑγρασίας καὶ τῶν μεταβαλλομένων αὐτῶν συνθηκῶν, αἵτινες διατηροῦσι πάλιν ταύτας εἰς διαρκῆ μεταβολήν.

Κατανοεῖ τις ἐκ τοῦ παραδείγματος τούτου, ὅτι εἶναι μὲν δυνατόν νὰ προεῖπῃ τις θυέλλας, παρατηρεῖ ὅμως συγχρόνως, πόσον μέγας πρέπει νὰ ἦναι ὁ ἀριθμὸς τῶν συγχρόνων τηλεγραφικῶς διαβιβασθεισῶν παρατηρήσεων καὶ πόσον μεγάλας πρέπει νὰ φαντάζηται τις τὰς γνώσεις καὶ τὴν περίσκεψιν ἐκείνων οἵτινες θὰ ἀπετόλμων τοιαύτας προρρήσεις. Θὰ ὁμολογήσῃ τις ὡσαύτως ὅτι αὕτη, ἡ τὸ πρῶτον ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπὸ Fitroy ἐν χρήσει θεθεῖσα μέθοδος, μέχρι τούδε εἶναι ἡ μόνη ὀρθή, καὶ ὅτι δικαιουταὶ τις νὰ ἐλπίζῃ μεγάλα, εὐτυχῆ ἀποτελέσματα διὰ τὴν ἐπιστήμην καὶ ἰδίως διὰ τὴν ναυτιλίαν, καὶ μάλιστα μετὰ τὰς ἐξαιρέτους μελέτας τῶν Γάλλων πεπαιδευμένων, τῶν ὁποίων τὸ παράδειγμα ἤρξαντο πρὸ πολλοῦ νὰ ἀπομιμῶνται καὶ ἐν ἄλλαις χώραις, ἐν Γερμανίᾳ, Ἰταλίᾳ, βορείῳ Ἀμερικῇ, Ῥωσίᾳ, ὡς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Τουρκίᾳ.

Διὰ τὴν ἐπιστήμην λοιπὸν ἐπὶ τῆς προκειμένης περιπτώσεως τὸ πρόβλημα ἦτο, ἐκ τῆς γενικῆς συναφείας τῶν φαινομένων μεγάλης ἐκτάσεως οὐχὶ μόνον νὰ γνωρίσῃ ἀλλὰ καὶ νὰ προεῖπῃ ὠρισμένον τι ἀποτέλεσμα. Πάντη ἄλλως παρίσταται τὸ πρᾶγμα, προκειμένου περὶ τῶν κατὰ τόπους προφητειῶν τοῦ καιροῦ· ἐνταῦθα δὲ ἀπτόμεθα τοῦ ἔδαφους τῆς δημοτικῆς γνώσεως τῶν καιρῶν, περὶ ἧς ἅπαντες οἱ λαοὶ δύνανται νὰ ὀμιλήσωσιν. Ἐν πρώτοις πρέπει νὰ ὑπενθυμίσωμεν ὅτι ἄνθρωποι ζῶντες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν ὑπαίθρῳ, ὡς ποιμένες, ἀλιεῖς, ναυτικοὶ, διὰ σειράς πολλῶν ἐτῶν συνάγουσι κεφάλαιόν τι πείρας τῶν καιρῶν· ἔπειτα δὲ ὅτι ἡ πεῖρα αὕτη ἐν ὀλίγαις μόνον περιπτώσεσιν, ἐὰν παρακολουθεῖται ὑπὸ δεξιᾶς μνήμης, ἐχρησίμευσεν εἰς προφητείας. Περὶ ἐπιστημονικῆς παρατηρήσεως κατ' αὐτὴν οὐδεὶς λόγος· πρὸς δὲ τὸν σκοπὸν ἡμῶν δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ποιῶμεν τὴν ἐνστασιν, ὅτι ἐν τοῖς χρόνοις ἡμῶν

καὶ ναυτικοὶ ἐνίοτε ἐπιλαμβάνονται ἀληθῶν παρατηρήσεων. Ποιμένες, ἀλιεῖς καὶ ναυτικοὶ ἀναγκάζονται ὡς ἐκ τῆς ἀσχολίας αὐτῶν νὰ προητιάζωσι περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ καιροῦ μετὰ τῆς αὐτῆς σπουδαιότητος ὡς καὶ ὁ γεωργός, οἱ δὲ λόγοι τῶν ἐξετάσεων τούτων εἶναι ἀρκούντως εἰς πάντας γνωστοί. Εἶναι διὰ τοῦτο εὐκόλον νὰ νοήσῃ τις ὅτι καὶ ἡ συναχθεῖσα πείρα, ὡς καὶ ἡ μέση κοινὴ γνώμη, ἥτις εὐρίσκειται πως εἰς κατοχὴν δημοτικῶν μετεωρολογικῶν ἰδεῶν, καθ' ἑκάστην περίστασιν μεταχειρίζονται εἰς προφητείας. Οὕτω συνειθίζουσιν ἐκ τῆς διὰ νεφελῶν σκέπης τῶν ὀρέων, ἐκ τοῦ βαθμοῦ τῆς διαυγείας τοῦ ἀέρος κατὰ τὸν ὀρίζοντα, ἐκ τῆς διαθέσεως τῶν ζώων πρὸ μεγάλων μεταβολῶν τοῦ καιροῦ ἢ καὶ κατ' αὐτὰς νὰ συνάγωσι γνωρίσματα, τὰ ὁποῖα, ὅταν καθ' ὁμοίον τρόπον ἐπαναλαμβάνονται πολλάκις, ἰσχύουσιν ὡς κανόνες. Ὅτι συγχρόνως πολυάριθμοι συμβαίνουσι πλάναι, εἶναι λίαν φυσικὸν διὰ τὴν ἔλλειψιν πάσης ἐπιστημονικῆς γνώσεως· οὕτω π. χ. ὅταν ἐκ τῆς θέσεως τῆς μηνουειδοῦς σελήνης πρὸς τὸν ὀρίζοντα συνάγονται συμπεράσματα περὶ τοῦ ἐπερχομένου καιροῦ, ἐνῶ ἡ θέσις ἐξαρτᾶται μόνον ἐξ ἀστρονομικῶν σχέσεων, καὶ καθ' ἕκαστον μῆνα ἀναγκαιῶς ἐπαναλαμβάνεται εἴτε ἐν τῷ πρωϊνῷ εἴτε ἐν τῷ ἑσπερινῷ οὐρανῷ. Εἶναι δυνατόν ὅμως γεωργός ἢ ναύτης, πρὸς ἐπὶ μακρὸν ἔζησεν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, π. χ. ἐν Ἀττικῇ, νὰ ἀποκτήσῃ ἀσφαλεστάτην τοπικὴν γνῶσιν τῶν καιρῶν καὶ τότε νὰ μὴ ἐλλείπῃ ἀξιοπιστία τῆς εἰς τὰς τοπικὰς του προφητείας περὶ καιροῦ. Ταύτας δὲν πρέπει τις πάντοτε νὰ περιφρονῇ, ἀλλὰ νὰ ἐνθυμῆται, ὅτι πολλάκις ἔχουσι μείζονα ἀξίαν ἢ ἡ γνώμη πεπαιδευμένων μετεωρολόγων οἵτινες δὲν κατέχουσι τὰς τοπικὰς ταύτας γνώσεις. Ἐὰν ὅμως ὁ ῥηθεὶς γεωργός ἢ ναύτης ἐν Ἀττικῇ ἀπετόλμα καὶ περὶ τοῦ καιροῦ ἐν Τριέστῃ ἢ Κωνσταντινουπόλει νὰ ὁμιλήσῃ, ἢ ἀπόφανσις του δὲν δύναται νὰ ἔχῃ οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἀξίαν.

Καὶ τὸ εἶδος τοῦτο τῶν δημοτικῶν προφητειῶν, ἐὰν αὐταί, ὡς ἐγένετο κατὰ τὸν μεσαιῶνα, πράγματι ἐχρησίμευον εἰς τὰ ἡμερολόγια, θὰ εἶχεν ἰσχὺν μόνον πρὸς τὸν τόπον, ὅπου συνήχθη ἡ πείρα· ἐκ πάντων ὅμως κατανοεῖ τις ὅτι εἶναι καιρὸς πλέον, αἱ περὶ καιροῦ προφητεῖαι νὰ ἐκδιωχθῶσιν ἀπὸ τῶν ἡμερολογίων, ἐπίσης ὡς καὶ αἱ δεισιδαίμονες ἀρχαὶ τῶν προτέρων χρόνων ὀλίγον κατ' ὀλίγον περιῆλθον εἰς λήθην.

Καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου μόνῃ ἡ ἐπιστήμη δύναται νὰ δώσῃ φῶς, ἀλλ' ἡ διαβίβασις αὐτῆς εἶναι ἀδύνατος ἐφ' ὅσον λείπουσιν οἱ ἀναγκαῖοι προπαρασκευαστικοὶ ὄροι τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν τοῖς σχολείοις, ἢ δὲ ἀπόφανσις αὕτη ἔχει δι' ὅ-

λας τὰς πεπολιτισμένας χώρας ἔτι καὶ τὴν σήμερον πληρυστάτην ἰσχύν.

Δ^{ος} ΙΟΥΛΙΟΣ ΣΜΙΤΣ
Διευθυντὴς τοῦ ἐν Ἀθῆναις Ἀστρονομικοῦ.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΩΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ

28.—Διατὶ ὅταν πολλοὶ ἄνθρωποι εὐρίσκονται εἰς κλειστὸν δωματίον δύναται νὰ πάθωσιν ἀπὸ ἀσφυξίας;

Διότι οἱ ἄνθρωποι εἰσπνέοντες τὸν καθαρὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα, τὸ μίγμα τοῦτο ἐξ ὀξυγόνου καὶ ἀζώτου, ἐκβάλλουσιν εἴτα ἐκ τῶν πνευμόνων τὸ ἀζωτὸν καὶ τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ, εἰς τὸ ὁποῖον μετατρέπεται τὸ ὀξυγόγον ἐντὸς τῶν πνευμόνων. Τὰ δύο ταῦτα ἀέρια ἀζωτὸν καὶ ἀνθρακικὸν ὀξὺ δὲν δύναται νὰ διατηρήσῃσι τὴν ζωὴν, οἱ δὲ ἄνθρωποι ἀποθνήσκουσιν ἐξ ἀσφυξίας.

ΔΗΜΩΔΕΙΣ ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΗΝΩΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΙΟΥΝΙΟΣ

* Ἀπὸ τὸ θέρο ὡς τ' ἐληλαίς
δὲν ἀπολείπου ἢ δουλείαις.

* Ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου, τῆς ἐποχῆς τοῦ θερισμοῦ, μέχρι τῆς συλλογῆς τῶν ἐλαιῶν, ἀρχομένης ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου καὶ παρατεινομένης ἐνιαχοῦ μέχρι τοῦ Ἰανουαρίου, μεσολαβοῦσι, κατὰ τὴν παροιμίαν, πολλὰ γεωργικὰ ἐργασία. Τὸν θερισμὸν διαδέχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ τὸ λίχνισμα· ἐπέρχεται εἴτα ἡ συγκομιδὴ καὶ ἀποζήρασις τῆς σταφίδος καὶ τῶν σύκων, καὶ ταῦτα διαδέχονται ὁ τρυγητὸς καὶ ἡ παρασκευὴ τοῦ οἴνου.

*
Θέρος, τρύγος, πόλεμος.

* Ἐπὶ τῶν δυσχερεστάτων καὶ ἐπιπόνων.

* Τσίτζηρας ἐλάλησε, *άρτε τὰ δρεπάνια σας.

* Ὅτι τὸ ἄσμα τοῦ τέττιγος ὀρίζει τὴν κατάλληλον ἐποχὴν τοῦ θερισμοῦ.

*
Μὴ σὲ γελάσῃ ὁ μάκακας ἢ τὸ χελιδονάκι.

* Ἄν δὲν καλήσῃ τσίτζικας δὲν εἶν' καλοκαιράκι.

* Ἐν Ἀττικῇ τὸ ἄσμα τοῦ τέττιγος ἀρχεται κατὰ τὰ μέσα περίπου τοῦ Ἰουνίου, ὅτε δηλαδὴ τὸ θέρος εἶναι προκεχωρημένον. Ἴσως ὅμως ἡ παροιμία ἐννοεῖ καλοκαίριον τὴν ἀρόδον τῆς ἐποχῆς τῶν ὑετῶν.

*
Τσίτζηρας ἐλάλησε;
μαῦρη βῶγα γυάλισε.

* Ὅταν ἀρχεται τὸ ἄσμα τοῦ τέττιγος, ἀρχεται καὶ ἡ ὠρίμανσις τῶν σταφυλῶν, ὅπερ ὁπωσοῦν ἀνακριβές.

*
Τὸν Ἰούνιον ἀφίνουν τὸ δρεπάνι καὶ σπέρνουν τὸ βεπάνι.
Γεωπονικὸν παραγγέλμα σαφές.

* *